

ABC
HAZ
*

Hernádiné Hámorszky Zsuzsanna

Beszéd, olvasás

Munkafüzet - 2. osztály

Első félév

Hernádiné Hámorszky Zsuzsanna

Beszéd, olvasás

munkafüzet

2. osztály – első félév

ötödik, változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2018

BESZÉDÉRTÉS – SZÖVEGÉRTÉS

Jó tanácsok

1. Amikor egy szöveggel ismerkedsz, mindig nézd meg azt is, hogy ki írta!
Sok író és költő nevét ismerheted meg így. Jobban tudsz majd válogatni a könyvek közül. A népköltészeti művek alatt hiába keresel nevet, mert alkotóikat nem ismerjük.
2. A kérdésekre a szöveg megismerése után válaszolj!
Ha a kérdés alatt üres vonalat láatsz, akkor írásban felelj!
Ha a rajzoknak nincs kihagyva hely, külön papírra rajzolj!
3. A vázlat segítségével bontsátok kisebb részekre az olvasmányt!
A vázlat kibővítésével mondjátok el az eseményeket vagy a tanult ismereteket!
4. Rokon értelmű szavakat, kifejezéseket találhatsz a munkafüzet végén.
Használd ezt a szótárt a feladatok megoldásakor!
5. Előfordul, hogy a költők eltérnek a jelenlegi helyesírási szabályoktól, és a vers ritmusának kedvéért rövidnek jelölik a hosszú, illetve hosszúnak a rövid hangokat. Ez csak a vers megszólaltatásában segít bennünket. Azért, hogy ne zavarjon meg a helyesírásban a versek költői írásmódja, a munkafüzetben megtalálod, hogyan kell helyesen írni ezeket a szavakat. (Helyesen így írjuk: – kezdetű mondat után olvashatod a kérdéses szót szabályos formában.)
Régebben a költők minden verssort nagybetűvel kezdtek. Ezért néha nagybetűt találsz ott is, ahol nem kezdődik mondat.
6. Az olvasmányokhoz, versekhez tartozó technikai gyakorlatok külön lapokon találhatóak, a *Beszéd- és olvasásgyakorlás* című fejezetben. A megfelelő gyakorlólap számát az olvasmány címe alatt keresheted.

Rövidítések

Ogy. = Kerek egy esztendő c. olvasmánygyűjtemény
Mf. = Beszéd, olvasás c. munkafüzet

1. Ismerkedj meg olvasókönyveddel! Mi a címe?

2. Hallgassátok meg Csanádi Imre *Négy testvér* című versét! (Ogy. 3. o.)

a) Beszélgetsetek arról:

mit mond a költő a tavaszról, a nyárról, az őszeről, a télelől!

b) Fejezd ki egyetlen szóval a négy testvér nevét!

c) Tanuld meg a verset!

A négy kívánság

Ogy. 4. o.

Beszéd- és olvasásgyakorlás 1.

Mf. 47. o.

1. Kik a történet szereplői?

Olvasd el a kisfiú kívánságait! Melyik évszakot szerette a legjobban?

Te melyiket szereted a legjobban? Miért?

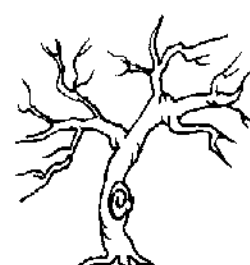
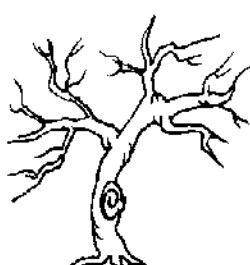
2. Színezd ki a fákat az évszakoknak megfelelően!

ősz

tél

tavasz

nyár

3. Nézd meg az olvasókönyv rajzait, és keresd meg a szövegből a hozzájuk illő mondatokat! Olvasd föl társaidnak!

4. Pantomimjáték

Mozdulatokkal utánozd valamilyen gyümölcsnek az elfogyasztását!

A többieknek ki kell találniuk, hogy melyik gyümölcsöt eszed.

Három kívánság

Beszéd- és olvasásgyakorlás 2.

Ogy. 15. o.

Mf. 48. o.

1. Mikor szokott a mesehősnek három kívánsága teljesülni?

Mondjatok erre példákat ismert mesékből!

2. Keressétek meg és olvassátok föl a vázlatpontokhoz tartozó részeket!

1. Horgászás apuval

Szómagyarázat

2. A horogra akadt a hal

A *kemping* – az a hely, ahol a turisták sátrakban vagy lakókocsikban megszállhatnak.

3. Az átváltozás

4. A kívánságok

Pecázni – azt jelenti: horgászni.

5. A vakáció vége

A *pikkely* – a hal testét fedő vékony lemezke.

3. a) Karikázd be azoknak a vázlatpontoknak a számát, amelyek valóságban megtörtént eseményekhez kapcsolódnak!

b) Amit olvastál, azt Péter találta ki, és mondta el nagymamájának.

Miben különbözik Péter meséje az igazi meséktől? Szóban válaszolj!

4. a) Olvasd el, mi volt a mesében Péter három kívánsága!

b) Teljesültek-e a kívánságok? Húzd alá a helyes választ!

igen nem Miért? Szóban magyarázd meg!

5. Fejezd ki másképpen! „hármat bucskázott”

BESZÉD- ÉS OLVASÁSGYAKORLÁS

Jó tanácsok

1. A verses mondásokat erőteljes szájmozgással ismételd magadban és hangosan is! Csak az álló egyeneseknél tartsál szünetet! Egy álló egyenes rövidebb, kettő hosszabb szünetet jelez.

A verssorokat egy levegővétellel próbáld végigmondani; még akkor is, ha közben rövid szünetet kell tartanod. Néha a verssor végén nincs szünetet jelző vonal, ilyenkor a sor végét hozzá kell kapcsolni a következő sorhoz.

2. A szósorokat, szó szerkezeteket, mondatokat hibátlanul kell olvasnod, tehát ezeket is többször gyakorold!

A szavakat szótagolás nélkül mondd ki, és első szótagjukra tégy egy kis hangsúlyt (nyomatékokat)!

A szó szerkezet tagjai között lehetőleg ne tarts szünetet! Rendszerint a szerkezet első szavát kell hangsúlyoznod.

A mondatokban aláhúzás jelöli a hangsúlyos szavakat (illetve csak első szótagjukat), és álló egyenes a szünetek helyét. Lesz olyan szöveg, amelyben több megoldás lehetséges. Ezért ismétlődik ugyanaz a szöveg.

3. Tanuld meg azoknak a szavaknak helyes kiejtését, amelyeket másképpen írunk és másképpen hangoztatunk! Hallgasd meg, hogyan ejtik ezeket a szavakat a felnőttek!

1.

1. Verses mondás

Tél, tavasz, nyár, ősz, újra tél – |
iramlik az ördögszekér. (Csanádi Imre: Ördögszekér)

2. Figyelj a rövid és a hosszú hangok helyes ejtésére!

a) vörösbegy	fáról	újra
ködös	tavasról	múlik
gyötör	nyárról	kisfiú
öreg	folyón	búcsúzott
füledet	írta	gyűlnek
üzenet	kinyílt	húségesen
telünk	kívánság	húségesek
velünk	mindig	gyönyörűség

b) Olvassátok föl a *Négy testvér* című verset! (Ogy. 3. o.)

3. a) Karikázd be a kétjegyű mássalhangzókat a szavakban!

b) Olvass szótagolás nélkül! A szavak 1. szótagján legyen a hangsúly!

hegy, hegyoldal, hegyen, hegyoldalon, hegyoldalban

zseb, zsebkönyv, zsebkönyvét, zsebem, zsebkönyvem, zsebembe,
zsebkönyvembe, zsebkönyvébe

szüret, szüretel, gyümölcsöt szüretel, gyümölcsszüret

c) Olvasd a mondatot egy levegővétellel!

Őszel van a gyümölcsszüret.

4. Tanuld meg helyes kiejtéssel olvasni a szavakat!

mondta

mondtad

elmondtad

tudta

tudtad

megtudtad

aludta

aludtal

elaludtal

szedte

szedted

felszedted

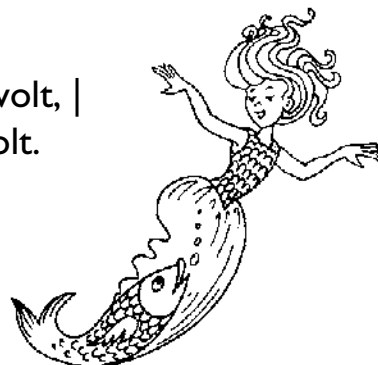
2.

1. Verses mondás

Eddig volt, | mese volt, |
aki hitte, | bolond volt. ||

Eddig volt, | mese volt, |
aki hitte, bolond volt.

(Magyar népköltés)

2. Tanuld meg helyes kiejtéssel olvasni!

a) **ad**juk – **ad**tuk **szid**ták
 tudjam – **tud**tam **ijed**tében
 mondja – **mond**ta **kilyukad**t
 szal**ad**jatok – szal**ad**tok **készülőd**tek
 mar**ad**janak – mar**ad**tok diadalmaskod**ta**k

b) **tud**jak olvasni szívesen **ad**tam
 mar**ad**j nyugod**ta**n nyugod**ta**n **mond**ta
 mondjad el szépen óvatosan visszaenged**te**m

c) Megengedtem, hogy velem horgássz, | de maradj nyugod**ta**n!

3. Olvasd figyelmesen! Hiszen nem mindegy, hogy...

ciripel	sipog	saru	húzat (valamit)
csiripel	csipog	zsaru	húszat
Marci	zizzen	sebet	mázol
Marcsi	szisszen	zsebet	mászol
harca	vízi	zendül	zökken
harcsa	viszi	zsendül	szökken

4. Mondd ki az összetett szavak belsejében mind a két magánhangzót!

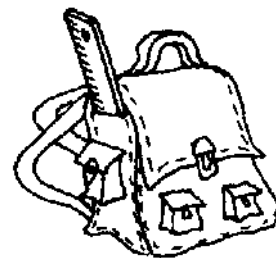
beengedte	odaadta	kiigazít	leengedte
leemel	rááll	beetet	beemel
hazaadtam	aláássa	leereszt	összeenged
összeereszt	visszaadta	kiindul	visszaalakít

3.

1. Verses mondás

Szeptemberig elkísér a nyár, |
attól fogva az iskola vár.

(Horváth Ágnes: *Hónapmesék*)

2. Olvasd figyelmesen! Hiszen nem mindegy, hogy...

oroszlán	pontok	gyöngé	persely
Oroszlány	pontyok	gyöngye	perzsel
talán	kortól	gőz	sörén
talány	kortyol	győz	sörény

3. Mondogassad a verset!

– Korai még neked a konty! – |
ordít lányára a ponty. ||

– Ha meglátlak a csukával, |
összetörlek, te poronty!

(Devecseri Gábor: *Állatkerti útmutató*)

4. Melyik két szó alkotja ezeket az összetett szavakat? Válaszd szét őket egy álló egyenessel! Mondd ki a szavakat külön-külön és egyben is!

narancssörp	aranygyűrű	jegygyűrű
darázs csípés	ínycsiklandó	nagygyülés
díszszekendő	növénygyűjtő	rongygyűjtés
rizsszemek	gyékényszőnyeg	bambuszszálak

5. a) Tanuld meg a mondatokat helyes kiejtéssel olvasni!

b) Karikázd be azt a mondatpárt, amely azonos dologról szól!

Jó gyümölcs a szilva.

Erdőben nő a szilfa.

Lombok közé bújik az őz.

Mi lesz vele, ha eljön az ősz?

Aranyon nem fog a rozsa.

Terményt szítál a rosta.

Udvarol a légynek a pók.

Jólesik a légynek a bók.

Nyáron az ég gyakran dörög.

Turbánt visel fején a török.

Helyettünk dolgozik a gép.

Ezt ábrázolja éppen a kép.

TARTALOM

BESZÉDÉRTÉS–SZÖVEGÉRTÉS

Jó tanácsok	3
*Négy testvér	4
A négy kívánság	4
Három kívánság	5
Búcsú a nyári barátoktól	6
*Szeptember	7
Ne féj hát, te „tyamár”!	8
Füllentős	9
A bajos „bö”	10
Isten veled, gólyamadár!	11
*Ősz elején	12
Miért gyülekeznek a fecskék minden ősszel?	12
Miért gyűrűzik a madarakat?	13
Doktor Hertelendi, a seregély	14
*Dél	15
Miért hullanak le ősszel a levelek?	16
Miért pihennek télen egyes állatok?	17
Mézes körte	18
*Elment a madárka	19
Miért szeretik az emberek a kutyát?	20
A kiscica	20
Macskánk	21
Macskaszokások	22
Sok szerencsét, Hengergőc! Az árva	23
Téli vendégség	23
Az igazi otthon	24
Miért van lompos farka a mókusnak?	24
Őzike	25
Szárcsák	26
Ki játszik velem?	27
A három lusta	28
A rest lány	29
Kinek nehezebb a dolga?	30
Mit segíthetek?	31
Mikor játszhattam?	32
Kutya szeretne lenni	32
A szegény ember meg a nyúl	33
A hideg	34
*Hideg szél fúj	35
Ingyenkonyha	35
*Hirdetmény!	36

A mókus karácsonya	37
Új mese a négy vándorról	38
*Kerek istenfának szép tizenkét ága	38
Egy téli délután	39
A hópehely	40
*Esik a hó	41
A tulipán	42
A pintyünk	43
*Csöpög a hólé	44
Föloldozó február	45

BESZÉD- ÉS OLVASÁSGYAKORLÁS

Jó tanácsok	46

Minden gyakorlólap első feladata a verses mondás, amely komplex beszédművelő gyakorlat. Ez a légzéstechnika, az artikuláció, a tagolás, a hangsúlyozás, a hanglejtés és a beszédritmus fejlesztésére szolgál.

1. A hangok időtartamának helyes ejtése. Kétjegyű mássalhangzók megkülönböztetése. A szavakban: dt hangkapcsolat	47
2. A szavakban: dt és dj hangkapcsolat. Egyjegyű és kétjegyű mássalhangzók. Összetett szavak olvasása	48
3. Egyjegyű és kétjegyű mássalhangzók. Összetett szavak olvasása. Zöngés és zöngétlen hangpárok a mondatokban	49
4. Gyors szótagfölismerés gyakorlása szólépcsővel. A hangok időtartamának helyes ejtése. Összetett szavak olvasása	50
5. A szavakban: tj hangkapcsolat. Az ékezet jelentést módosító szerepe. Összetett szavak olvasása	51
6. A szavakban: ts hangkapcsolat. Az artikuláció élénkítése suttogással. Játékos szótagolás: szótól szóig	52
7. A szavakban: hosszú jj és lj hangkapcsolat. A pontos olvasás gyakorlása: a szavakban egy betű eltérés van. Hangutánzó szavak megszólaltatása	53
8. A szavakban: dj hangkapcsolat. Szósorok, szószerkezetek, mondatok olvasása	54
9. A szavakban: tsz és dsz hangkapcsolat. A szöveg tagolása szünetekkel	55
10. A szavakban: zöngésség szerinti hasonulás. Játékos szótagolás: szótól szóig	56
11. A tanult hangkapcsolatok helyes ejtésének gyakorlása. Szószerkezetek, mondatok tagolása, hangsúlyozása	57
12. A szavakban: nj és nyj hangkapcsolat. Szószerkezetek és összetett szavak. Közmondások tagolása, megszólaltatása	58
13. Mássalhangzók időtartamának jelentést módosító szerepe. Hosszú mássalhangzók helyes ejtése szavakban	59
14. A tanult hangkapcsolatok gyakorlása. A légzéstechnika gyakorlása bővülő mondatokon. Szólánc olvasása szótagolás nélkül. Mássalhangzó-torlódásos szavak kiejtése	60
15. A szavakban: sd és szd hangkapcsolat. A légzéstechnika gyakorlása bővülő mondatokon. Rímpárok keresése	61

16. A hangtörvények érvényesítése a szavak helyes ejtésében. A pontos olvasás gyakorlása: a szavakban egy betű eltérés van. A szöveg tagolása	62
17. A kiejtés gyakorlása két mássalhangzóval kezdődő szavak esetében. Hangbetoldással új szó alkotása. A hosszú mássalhangzó megrövidülése kiejtéskor	63
18. A tanult hangkapcsolatok gyakorlása. A pontos olvasás gyakorlása: kis eltérés van a szópárokban. Szószerkezetek és összetett szavak olvasása	64
19. A ch -val jelölt hang kiejtése szavakban. A szótagzáró néma h . Szószerkezetek olvasása	65

DRÁMAJÁTÉKOK

Szerepjátékok: udvarias magatartás és beszéd	66
Jól mondod, ha (Köszönés, bemutatkozás)	66
Ha valakitől érdeklődni szeretnél (A helyes kérdezés)	67
Ha valakitől szívességet kérsz (Udvarias kérés)	68
Képességefejlesztő játékok	69
Tapsolós játék	69
Pantomimjáték	69
Dolgozzatok, legények!	69
Énekes játékok	70
Ki-ki maga mesterségét folytassa!	70
Találd ki, hogy ki vagyok!	70
A játék szereplőinek kiválasztása	71

FÖLMÉRÉSEK

Fölkészülés a hangos olvasás év eleji fölmérésére: A nyomasztó titok	72
Az önálló olvasás év eleji fölmérése: A róka és a kacsák	73
Az önálló olvasás félévi fölmérése: A lóészen kifogtunk	74
Fölkészülés a hangos olvasás félévi fölmérésére: Állatkerti tudósítás	75

SZÓTÁROK

Rokon értelmű szavak, kifejezések	76
Ellentétes jelentésű szópárok	77

